

Tarkvara planeerib jäätise tootmist

Autor: **Kärt Blumberg**

Materjalide ja kaupade liikumise üle aitab Eesti tuntuim jäätisetootjal Premia Tallinna Külmoonel arvet pidada majandustarkvara, mis laseb kõiki töö etappe võimalikult täpselt planeerida.

Lisaks Tallinnas asuvale peakontorile on nad oma tarkvaralahenduse ilma märkimisväärsete kulutusteta viinud ka Leedu tütarettevõttesse. Peagi tahetakse lahendus laiendada ka Lätti.

Premia Tallinna Külmoone IT-arendusjuht Kalvi Tering selgitab, kuidas IT on aidanud firmal areneda. Tering on ettevõttes töötanud juba peaaegu kümme aastat. Tema eestvedamisel on ettevõttes võetud kasutusele erinevad IT-lahendused alates üldiste tööprotsesside juhtimisest ja personalilahendusest kuni tootmise ja laohalduse lahenduseni.

Millised on olnud olulisemad arenguetapid firma IT arengus?

Esimene etapp algas 2000/2001. aastal, mil vahetasime vana platvormi uue ja täiesti teistsuguse vastu välja. Sellele järgnes üle-eestiline tütarfirmade ühendamine samasse süsteemi. Kolmas oluline etapp oli liita Läti ja Leedu sidusettevõtted samasse süsteemi. Järgnes kolme suurema valdkonna – lao, palgaarvestuse ja tootmise – arendamine. Viies etapp oli vaikimisperiood: 2006.–2008. aastal ei olnud mingeid suuremaid arendusi, kuna pidime programmi uuendama. Tänavu 1. aprillil läksime üle uuele versioonile, mis on väga tugeval tasemel. Uute võimaluste kasutuselevõtt kestab veel praegugi.

Kuidas IT on kaasa aidanud firma edule?

Näiteks kui muutsime 2000. aastate alguses tütarfirmad filiaalideks, nende töötajate arv vähenes ja tegevused koondusid, siis seda võimaldas ja toetas majandustarkvara. Kui filiaalid olid koondatud, tekkis küsimus, miks meil peaks enam olema nii palju raamatupidajaid. Vähendasime nende arvu kõvasti.

Tänu aadressisüsteemiga laoprogrammile, kus on kirjas näiteks kõigi kaupade asukohad laos ja säilimistähtjad, on võimalik kaupu tunduvalt kiiremini komplekteerida. Kui enne oli meil Tallinna, Tartu, Rakvere ja Pärnu laos kokku 25–30 inimest, siis nüüd teeb sama töö ära 15 inimest.

Või võtame palgaarvestuse. Nüüd näiteks arvestatakse laotöötajatele palka selle järgi, kui palju on keegi jõudnud kaupu komplekteerida. Kõik fikseeritakse.

Igähehel on väga konkreetne vastutus tehtud vigade eest. Näiteks kui keegi pani Selveri tellimuse valesti kokku, siis on see registreeritud ja seda saab järele vaadata. Samuti kui keegi teeb teistest ikka kaks korda rohkem tööd, siis ta ka teenib oluliselt rohkem.

Mida olete tootmises IT abil ära teinud?

Varem olid meil väga paljud rehkendused paberi peal ning erinevad tädid kirjutasid andmeid neli-viis korda ümber. Nüüd registreeritakse iga liigutus programmis ning materjalide ja kauba liikumise kohta ei ole vaja mingeid žurnaale täita. Materjali kuluarvestus on kõvasti täpsemaks läinud: näiteks on kohe teada, mis päeval on millist materjali ja kui palju mingi jäätise sisse läinud. Varem oli meil sellest üsna üldine ettekujutus, teati lihtsalt, kui palju materjali kulus päevas. Ka planeerimise pool on paranenud. Müük paneb oma kavatsused programmis paika, selle põhjal teeb tootmine oma plaanid. Tootmisplaan tehakse ette kuuks ajaks ning selle põhjal juba nädalate ja päevade arvestuses. Nii on juba täpselt määratud, milliseid koguseid millise liini peal õhtuses või hommikus vahetuses toodetakse. Selle põhjal arvestatakse ka materjali vajadus ja selle järgi saavad sisseostjad oma otsused teha. Varem selgus tavaliselt keset päeva, et mingit toorainet tuleb laost juurde tuua. Kuna ladu asus kaugel, siis tekkisid logistikaprobleemid. Oluline moment on ka valmistoodangu arvelevõtt. Varem oli nii, et erinevad inimesed kirjutasid ühtesid ja samu andmeid kolmes kohas käsitsi ümber. Tollal oli valmistoodangu arvelevõtt väga töö- ja ajamahukas, samuti käis see päeva-paarise viitega. Sama lugu oli materjale maha kandes. Näiteks nähti, et tooraine on olemas, hakkame nüüd tootma, kuid siis selgus, et tegelikult oli vajaminev tooraine juba eelmisel päeval ära kulutatud. Kaupade arvelevõtmiseks ja laost väljaviimiseks kasutame praegu skannerlahendust. See võimaldab alused pärast komplekteerimist viie sekundi jooksul arvele võtta. Eksida seejuures ei saa.

Teil on tugev tootearendus. Kas olete ka seal IT-d rakendanud?

Ei ole. Meie tootearendus puudutab toidutehnoloogiat, seal ei ole majandustarkvaraga midagi teha.

Mis muutused olete laos läbi viinud?

Kõige suurem muutus on see, et kõik kaubad asuvad kindlatel aadressidel. Põrandal on kaupade komplekteerimise pinnad, riiulitel ladustamiskohad. Programm jälgib, millal põrandal materjalide või kaupade kogus alla miinimumi langeb, ja annab siis töstukijuhtidele sellest teada. Kogu teadmine on programmis, kui seda ei oleks, siis ei leiaks vist keegi mitte midagi üles. Laos on ikkagi üle 6000 alusekoha. Midagi kuskil paberitel ei dubleerita. Aadresside süsteem on muidugi väga tähtis ka säilimisaegadega seoses, me töötame ju ikkagi toiduainetega. Programm annab alati vanemad tooted välja, samas liiga väikese säilimistähtajaga tooteid me enam välja ei annagi. Ühe suurema efekti on kindlasti andnud pihuarvutite kasutuselevõtt meie müügimeeste poolt. Varem kirjutas igaüks kõik vajaliku paberile ja esitas siis tellimuse müügisekretärile, kes sisestas selle tarkvarasse. Nüüd teeb müügimees seda pihuarvutiga ja ladu saab varakult hakata kaupu kokku panema. Laos tegeleb meil komplekteerimise korraldamise ja arвете väljastamisega ainult üks inimene hommikus ja teine õhtuses vahetuses. Meil on palju külas käidud ja selle üle imestatud. Alles hiljuti vaadati ja üllatuti, sest suvel läheb meil välja tuhatkond arvet päevas.

Kuidas on kulgenud tarkvara viimine Lätti ja Leetu, mis on juttude järgi meist väga erineva ärikultuuriga riigid? Kust on tulnud seal efektiivsus?

Lätis läks nii, et sealne tütarfirma sai 2002. aastal meie majandustarkvaraga liidetud, kuid läks seejärel paari aasta pärast pankrotti. Ostsime nüüd seal kaks aastat tagasi palju suurema ja tugevama ettevõtte. Praegu analüüsime, kui palju nende soovid erinevad sellest, mis meil siin juba töötab, kui mahukas on erisusi sisse viia ning kas neid kulutusi üldse tasub praegu teha. Tollal, kui oma

tarkvara esimest korda Lätti viisime, oli sealne firma küllaltki väike ning ärikultuuri erinevusi ei tulnud välja. Leedus on meil samas küllaltki lihtsalt läinud. Sealse tütarettevõtte liidestamise meie üldise lahendusega 2003. aastal ning laohaldusega 2007. aastal. Lahendus sai üle viidud üsna üks ühele, praktiliselt sama, mis siin töötas ja oli end juba õigustanud. Efektiivsus avaldub aga selles, et ladu on kiiremini komplekteeritav, ülevaadet kaupadest ja nende säilimisaegadest on parem. Ühes laos suudetakse komplekteerida kogu Leedu kaubad. Varem oli üks keskladu ja neli kohalikku. Lisaefekt on see, et lahenduse töölepanek ei maksnud firmale peaaegu midagi. Samuti on Leedus tööle pandud täpselt sama müügimeeste pihuarvutilahendus, mis oli ennast eelnevalt paar aastat Eestis igati õigustanud. Ka see sai läbi viidud ilma oluliste programmiliste täiendusteta ja sujus seetõttu suhteliselt probleemideta.

Millised väljakutsed ootavad ees?

Üks on lahenduse viimine Lätti. Teine eesmärk on kevadel kasutusele võetud uuest platvormist maksimum kätte saada. Suur reserv on olemas veel tootmise poolel. Programm annab võimaluse tootmist veelgi täpsemalt prognoosida ja planeerida, kuid kas seda ka firmale vaja läheb, seda ei ole juhtkond veel otsustanud. Laiemalt on meie tähelepanu suunatud Eestist väljapoole, sh Venemaale, ja tootesortimendi laiendamisele.

Premia hakkab müüma ka jahutatud tooteid

Juba 1956. aastast ellu kutsunud ettevõtteks on Premia Tallinna Külmoone Eesti vanim jäätisetootja. Jäätistega Väike Tom, Regatt, Eskimo jms hoiab ta Eestis turuliidri kohta 40-protsendilise turuosaga. Samuti on ettevõtte turuliider Leedus ja kolmas Lätis. Premia on ka tugev hulgi müüja, müües sügavkülmutatud juurikaid, pelmeene ja muud kaupa. Tuntuim on Maahärra kaubamärk. Juba lähinädalatel hakkab ettevõtte müüma ka jahutatud kaupa, näiteks kalatooteid.